

віртуальні автоматичні співрозмовники через мобільні інтернет-месенджери. «ЧАТ-боти»- спеціально розроблена програма з набором певних алгоритмів, що розповсюджує рекламу наркотиків через повідомлення та має змогу підтримувати переписку, приймати замовлення та відповідати на запитання.

На перших етапах процесу он-лайн розповсюдження наркотиків, відбувався збут так званих «легальних наркотиків» або нових психоактивних речовин – це похідні існуючих наркотичних засобів і психотропних речовин, що не підпадають під міжнародні і національні заходи контролю, але мають дію, схожу з дією контролюваних наркотиків та є набагато небезпечнішими.

Нові психоактивні речовини – це загальний термін, який охоплює нові наркотики, що називаються «курильними сумішми», «спайсами», «солями», «дизайнерськими наркотиками», «легальним дурманом» тощо. Швидкість, з якою виробляються нові види психоактивних речовин залишають позаду існуючі механізми контролю, істотно випереджаючи розвиток національних законодавчих і регулюючих норм. Основними виробниками нових психоактивних речовин являються Китай та Індія. Для доставки в Україну використовуються здебільшого міжнародні поштові відправлення.

Головною перешкодою для ефективної протидії нових психоактивних речовин в Україні є відсутність офіційних механізмів оперативного виявлення і встановлення національного контролю над новими речовинами. Існуючий нині процесуальний шлях є тривалим, обтяжливим і неприйнятним для боротьби з таким динамічним явищем.

Список використаних джерел

1. Національний Звіт за 2017 рік щодо наркотичної ситуації в Україні (за даними 2016 року). Поглиблений огляд наркоситуації в Україні для європейського моніторингового центру з наркотиків та наркотичної залежності. Державна установа «Український моніторинговий та медичний центр з наркотиків та алкоголю Міністерства охорони здоров'я України. URL: <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/national-report-2017.pdf>.

Варваринець Василь Іванович,

викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ

АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У БОРОТБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах сьогодення проблема розкриття й розслідування злочинів завжди була в центрі уваги. Реформування політичної та економічної систем суспільства яка впливає на формування правової держави усе більшу актуальність набуває боротьба зі злочинністю, яка

завдає значної шкоди державі та негативно впливає на стан економіки та криміногенну ситуацію в цілому. Останнім часом особливої уваги набуває організована злочинність, яка є надзвичайно небезпечним соціально-економічним явищем. У різних країнах світу в залежності від конкретних умов в тому числі в Україні організована злочинність набирає все більших обертів щодо свого становлення, які з часом засвоїли усі сфери соціально-політичного життя, налагодження корумпованих зв'язків серед правоохоронних, митних та податкових органах, удосконалення ними прогалин в законодавстві та вивчення форм і методів роботи що дає їм можливість вчиняти різні злочини уникаючи покарання.

Використання традиційних можливостей прийомів і технік розкриття злочинів, та впровадження наукових досягнень, не в повній мірі сприяють об'єктивному документуванню злочинних намірів і недостатніми для боротьби з таким явищем як організована злочинність. Так одним з найважливіших завдань є якраз і вивчення проблематики цих окремих напрямів та розробка найбільш ефективних методів і засобів розкриття отримання повної інформації.

Тому для подолання цього явища держава прийняла ряд заходів, зокрема суттєвим кроком стало прийняття у 2012 р. нового Кримінального процесуального кодексу (КПК) України [1], що стало знаковою подією для правоохоронних органів, що в свою чергу спричинило суттєві організаційно-правові зміни в їх роботі.

Проте прийняття КПК України [1], а також, як наслідок, інших нормативних актів, зумовило й необхідність зміни підходів до організації діяльності оперативних і слідчих підрозділів правоохоронних органів, удосконалення існуючих та розроблення більш досконалих способів їх взаємодії в умовах нового законодавства. Незважаючи на зміни, що відбулись, зокрема введення інституту негласних слідчих (розшукових) дій, які майже взяли на себе функцію оперативних підрозділів, сьогодні оперативно-розшукова діяльність залишається одним з найефективніших засобів отримання інформації, необхідної для виявлення, розкриття й розслідування злочинів. Водночас із правової точки зору оперативно-розшукова діяльність здійснюється в нових умовах, що потребують наукового осмислення та опрацювання для виявлення можливих юридичних суперечностей в чинному законодавстві і подальшого їх усунення.

Таким чином законодавець у ст.14 закону «Про організаційні правові основи боротьби з організованою злочинністю» записано, що при здійсненні боротьби з організованою злочинністю спеціальні підрозділи мають право залучати до співробітництва учасників організованих злочинних угруповань на підставі письмового доручення та відповідно до нормативних актів Міністерства внутрішніх справ та Служби безпеки України.

Важливість залучення учасників злочинних угруповань до документування злочинних намірів надає унікальну можливість

досягти ряд важливих цілей, для оперативних підрозділів, зокрема таких як:

- встановлення кола осіб обізнаних про злочинну діяльність, угруповань або організацій, виявлення їх організаторів.

- встановлення структури, складу та визначення ролі всіх учасників, та іншу інформацію яку не можливо здобути іншим шляхом.

Надалі законодавець у статті 43 Кримінального кодексу України визначив умови звільнення від кримінальної відповідальності та особливості призначення покарання за вчинення особливо тяжкого злочину особою, яка виконувала спеціальне завдання у складі ОЗУ з метою попередження чи розкриття його злочинної діяльності та який діяв в інтересах боротьби з організованою злочинністю та корупцією, а також для захисту життя й здоров'я вказаних осіб, вважає, допустимим та правомірним, вчинення учасником злочинного угруповання злочину і може бути частково або повністю звільнений від кримінальної відповідальності та покарання, якщо він у процесі оперативно-розшукової діяльності, попереднього розслідування чи судового розгляду справ, сприяє викриттю організованих злочинних угруповань та вчинених ними злочинів, притягнення винних до відповідальності.

При наявності даних про загрозу життю, або майну особі яка залучалася до здійснення оперативно-розшукової діяльності в інтересах безпеки України, або по розкриттю тяжкого чи особливо тяжкого злочину, або викриттю організованої злочинної групи, оперативний підрозділ зобов'язаний вжити спеціальних заходів для забезпечення їх безпеки-зміна даних про особу, зміна місця проживання, роботи, в тому числі за необхідності фізична безпека. та інших даних що визначаються законодавством України.

Однак як свідчить практика такі заходи оперативними підрозділами на відміну від інших зарубіжних держав майже не здійснюються, а в окремих випадках де залучались учасники злочинних угруповань, не мали успішного завершення або були припинені на різних етапах документування з тих чи інших причин і тягли за собою не бажані наслідки в тому числі для осіб які приймали в цьому участь.

Зокрема діючі положення чинного законодавства в частині залучення таких учасників потребують суттєвого вдосконалення які пов'язані, з деталізацією визначення особливостей постановки завдань, вивчення осіб, які кандидатами на залучення і насамперед питання щодо їх захисту осіб під час судового розгляду та на сам перед після його закінчення.

Поряд з цим є також питання пов'язані, з дотримання конфіденційності щодо осіб які залучаються, а найголовніше на неналежному рівні працює інститут захисту й безпеки осіб які приймали участь у таких заходах не тільки на стадії самого процесу а й після його завершення.

Важливу роль ефективного залучення осіб до співробітництва відіграє також створення механізму повного фінансування під час виконання завдання, щодо забезпечення безпеки таких осіб, і надання в подальшому психологічної і матеріальної підтримки, та можливості в подальшому існування в суспільстві.

Отже, зважаючи на наведені фактори щодо можливого залучення осіб з числа злочинних угруповань та застосування спеціальними підрозділами заходів забезпечення захисту осіб які брали участь у документуванні злочинної діяльності організованих груп та організацій, є вирішення цих питань в повному об'ємі, з врахуванням факторів які частково унеможливають проводити окремі заходи по документування організованої злочинності, та їх знешкодження, в тому числі із використання зарубіжного досвіду і налагодити та відпрацювати досконалу систему яка б давала таку можливість по вирішенню питань покладених державою на боротьбу з організованою злочинністю.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Відомості Верховної ради України (ВВР), 1996. № 30. ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001. № 25–26. Ст. 131.
3. Закон України Про оперативно-розшукову діяльність. Відомості Верховної ради України (ВВР), 1992, № 22, ст. 303.
4. Закон України Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Верховна рада України від 30.06.1993 № 3341-ХІІ.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. т. 1/к82 О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Таців, В.П. Пшонки, А.В. Портнов. Х.: Право, 2012. 768 с.

Ватраль Антоніна Володимирівна,
співробітник Національної академії Служби
безпеки України, доктор юридичних наук

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Контрабанда є одним із найнебезпечніших злочинних явищ у різних сферах суспільного життя. Завдяки процесам світової інтеграції ця проблема є проблемою без кордонів і має транснаціональний характер – вчиняється організованими злочинними групами, які виходять за межі однієї країни. Досить високим рівнем актуальності для України стала проблема контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Запорукою попередження та